

27-06-2013

Bilag 5 – Sociale hensyn i anlægsprojekter

Sagsnr.

2013-0152618

Sociale klausuler i dag

Overordnet set stiller Københavns kommune krav om beskæftigelse af praktikanter og krav om overholdelse af Københavns Kommunes kontraktbilag om sociale og etiske hensyn. Sidstnævnte er et samlet krav vedrørende overholdelse af menneskerettigheder, arbejdstagerrettigheder, herunder ILO 94, miljølovgivningen samt forebyggelse af korruption.

Dokumentnr.

2013-0152618-16

Sagsbehandler

Lars Bo Hasselby

De to kontraktbilag er vedtaget i Borgerrepræsentationen og manglende overholdelse af kontraktbilagene er sanktionsbærende. Der blev i sin tid ikke lagt op til en systematisk kontrol af, hvorvidt leverandøren overholdt kravene, og der er ikke afsat ressourcer til at foretage denne kontrol. I stedet reageres på mistanke om overtrædelser af kontraktbilagene, ved at leverandøren bliver bedt om at fremsende dokumentation for at dette ikke er tilfældet.

Krav om beskæftigelse af praktikanter

Kontrakter som har en varighed på minimum 6 måneder og lønomkostninger på minimum DKK 4 mio. kr. og/eller en kontraktværdi ekskl. moms på minimum DKK 10 mio. kr., er som udgangspunkt egnet til at beskæftige praktikanter.

Antallet af årsværk praktikanter, beror på en beregning af omfanget af fagrelevant arbejde i kontrakten. I givet fald bliver kravet om antal praktikanter en del af kontraktgrundlaget, som entreprenøren kender ved afgivelse af deres tilbud på opgaven.

Håndhævelse af krav om beskæftigelse af praktikanter

I forbindelse med projektets gennemførelse, skal entreprenøren godtgøre, at det krævede antal praktikanter er beskæftiget på den aktuelle opgave. Dette sker som følger:

- Samtidig med fremlæggelse af arbejdsplan skal leverandøren fremlægge en praktikantplan for beskæftigelse af praktikanter på opgaven.
- På byggemøder/projektmøder oplyser leverandøren antallet af aktuelt beskæftigede praktikanter som en særskilt del af den samlede bemanning, og dette noteres af byggelederen/projektlederen i referatet.

- Under udførelsen opdaterer leverandøren løbende praktikantplanen, når der sker ændringer i bemanningen, herunder eksempelvis i takt med at underleverandører starter på opgaven.

Der foretages ikke systematisk kontrol med om entreprenøren har en kontrakt med uddannelsesstedet, medmindre der er mistanke om at kontrakten ikke eksisterer. Forvaltningen har ikke oplevet tilfælde, hvor der har været mistanke herom.

Hvert halve år melder de enkelte forvaltninger ind til Økonomiforvaltningen, hvor mange praktikanter der er beskæftiget ved kontrakterne.

Krav om overholdelse af Københavns kommunes Kontraktbilag og sociale og etiske hensyn ved indkøb, herunder ILO konvention 94 om arbejdsklausuler

Kontraktbilaget gælder for samtlige forvaltninger og stiller krav om, at leverandører/entreprenører skal overholde menneskerettigheder, arbejdstagerrettigheder, miljølovgivningen samt bekæmpelse af korruption. Kontraktbilaget finder anvendelse på kontrakter med en kontraktværdi på DKK 1 mio. kr. eller derover. ILO konvention 94 om arbejdsklausuler er en del af dette kontraktbilag. Kontraktbilaget er en del af kontraktgrundlaget, som leverandøren kender ved afgivelse af deres tilbud i forbindelse med udbuddet af den pågældende opgave.

Håndhævelse af kontraktbilaget om sociale og etiske hensyn

Som det er beskrevet indledningsvist, føres der ikke systematisk kontrol af, hvorvidt bestemmelserne i kontraktbilaget overholdes, men forvaltningen reagerer på mistanke om overtrædelser af kontraktbilagets bestemmelser ved at bede leverandøren om at fremsende dokumentation for, at der ikke er sket overtrædelser.

Ved mistanke om overtrædelse af f.eks. ILO konvention 94 kan dokumentationen være lønsedler, lønregnskaber, ansættelsesbeviser osv. Dokumentationen gennemgås, hvorefter der tages stilling til, om den pågældende leverandør har overholdt kontraktbilaget, og hvorvidt leverandøren skal redegøre yderligere eller om der skal gøres brug af sanktionsmuligheden i kontrakten.

Dette var tilfældet i november 2012, hvor Teknik- og Miljøforvaltningen bad Pihl & Søn A/S om, at fremsende dokumentation for, at arbejdsklausulen var overholdt, efter at der i

medierne havde været artikler om, at Pihl & Søn A/S anvendte underbetalt arbejdskraft.

Gennemgangen af dokumentationen gav ikke anledning til yderligere reaktioner og Teknik- og Miljø Udvalget blev orienteret om dette i november 2012.

Dette er umiddelbart den eneste gang, hvor forvaltningen har haft mistanke om overtrædelse af arbejdsklausulen.

Sanktioner

Overtrædelser af kontraktbilaget om sociale og etiske hensyn ved indkøb, betragtes altid som væsentlig misligholdelse af kontrakten, som berettiger forvaltningen til at hæve kontrakten helt eller delvist. Dette er dog aldrig sket i Teknik- og Miljøforvaltningen eller hos Kultur- og Fritidsforvaltningen.

Sociale klausuler i forvaltningens bygherreorganisation derudover

Udover ovenstående krav, har forvaltningens bygherreorganisation bestemmelser vedrørende udenlandske tjenesteydere og udenlandsk arbejdskraft som kan hindre social dumping.

Det drejer sig eksempelvis om krav om oplysning af underleverandører/underentreprenører der anvendes, herunder CVR eller RUT nr. Udskiftes eller kommer der nye underentreprenører til, skal bygherren oplyses om dem og godkende dem. Desuden følger byggelederen på byggemøderne op på dette, samt hvem der arbejder på pladsen den kommende uge.

Forvaltningen stiller ligeledes krav om, at såfremt der benyttes ikke dansktalende arbejdskraft, skal arbejdsmiljørelaterede informationer ligeledes udarbejdes på de pågældende fremmedsprog.

Borgerrepræsentationens beslutning om øget indsats mod social dumping

Borgerrepræsentationen vedtog den 6. juni 2013 en øget indsats mod social dumping. Indsatsen skal fremhæve arbejdsklausulen og stiller nye krav til leverandørerne om bl.a. skiltning på arbejdspladsen, registrering i RUT, ID på leverandørens ansatte, orientering om underleverandører samt at der udstedes ansættelsesbeviser til leverandørens ansatte.

Håndhævelse

I forhold til håndhævelse oprettes der en kontrolenhed som skal gennemføre ca. 400 stikprøver årligt, for at afsløre social dumping. Kontrolenheden står for at kræve dokumentationen af leverandørerne og selve sagsbehandlingen af hvorvidt der er sket social dumping, samt kontakte den forvaltning som er kontraktholder. Kontrolenheden skal desuden fungere som hotline for anmeldelser af social dumping samt screene kontrakter og finde højrisiko cases med henblik på kontrol.

Det bliver med nye formulering af arbejdsklausulen indført følgende sanktionsmuligheder:

- 1) Bod ved manglende dokumentation for overholdelse af krav.
- 2) Bod ved manglende overholdelse af krav.
- 3) Mulighed for at tilbageholde betaling til leverandører.
- 4) Mulighed for delvis eller fuld ophævelse af kontrakt (eksisterer allerede i dag).

Forvaltningerne skal sikre at CSR-kravene, herunder arbejdsklausuler, som fremgår af kontraktbilaget om sociale og etiske hensyn skal være fast et punkt på bygge-, drifts- og statusmøder med leverandørerne.

Oplysning, kampagne og partnerskab

Der etableres et partnerskab mellem Økonomiforvaltningen og arbejdsgiver- og arbejdstagerorganisationer indenfor relevante brancher, med henblik på en fælles indsats mod social dumping. For bygge- og anlægsbranchen er dette allerede igangsat. Partnerskabet skal bl.a. bruges til at udarbejde en kampagne mod social dumping. Derudover skal kommunens ansatte, leverandører og partnere orienteres om arbejdsklausulen.

Ikrafttrædelse af ændringerne

Økonomiforvaltningen har bedt advokatfirmaet Horten om at kvalitetssikre den nye formulering af arbejdsklausulen og de dertil knyttede stramminger. Horten har i den forbindelse foreslået, at Københavns Kommune anmoder Statsforvaltningen om en vejledende udtalelse om, hvorvidt Københavns Kommune lovligt kan anvende arbejdsklausulen. Borgerrepræsentationen har derfor anmodet Statsforvaltningen om en vejledende udtalelse om hvorvidt arbejdsklausulen er i strid med kommunalretten og om Københavns Kommune kan indføre de nye krav. Initiativerne om *Omformulering af arbejdsklausulen og Håndhævelse af arbejdsklausulen* og de øvrige CSR krav, afventer Statsforvaltningens udtalelse. Indtil denne

udtalelse foreligger, fortsættes der med den nuværende praksis som beskrevet indledningsvist.

Udover dette udtalte Horten sig også om arbejdsklausuler i relation til udbudsretten og EU-retten og konkluderede, at retstilstanden på området er usikker i forhold til om arbejdsklausuler efter ILO konvention 94 er i strid med EU-retten. Der er ikke foretaget mere omkring denne retlige problematik.

Initiativet om *Oplysning, kampagne og partnerskab* afventer ikke Statsforvaltningens udtalelse, men det formodes, at oplysningsarbejdet og kampagnen afventer budgetforhandlingerne.